

Projekt

z dnia 14 marca 2022 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR .....
RADY MIASTA HAJNÓWKA**

z dnia ..... 2022 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Miejskiej Hajnówka na lata 2022-2024

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559), art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249) Rada Miasta Hajnówka uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Miejskiej Hajnówka na lata 2022-2024 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Hajnówka.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady

Walentyna Pietrocuk

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE MIEJSKIEJ HAJNÓWKA NA LATA 2022-2024

SPIS TREŚCI:

1. Charakterystyka zjawiska przemocy
2. Podstawy prawne przeciwdziałania przemocy w rodzinie
3. Diagnoza problemów przemocy w rodzinie na terenie Gminy Miejskiej Hajnówka
4. System przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie miasta Hajnówka oraz posiadane zasoby
5. Zadania służb powołanych do realizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
6. Cele Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Miejskiej Hajnówka na lata 2022-2024
7. Adresaci Programu, jego założenia oraz realizacja celów
8. Przewidywane efekty realizacji Programu
9. Monitorowanie i finansowanie Programu

1. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie

Przemoc jest zjawiskiem powszechnie spotykanym w życiu społecznym i istnieje wiele różnych jej definicji. „Przemoc, jako zjawisko społeczne jest jednym z głównych, obok gróźb środków przymusu polegającym na użyciu, wbrew obowiązującemu prawu, siły fizycznej przez jednostkę czy grupę w celu narzucenia władzy bądź wymuszenia na innych określonego działania.”¹⁾ Według I. Pospiszyl „Przemoc to wszystkie nieprzypadkowe akty godzące w osobistą wolność jednostki lub przyczyniające się do fizycznej lub psychicznej szkody osoby, wykraczające poza społeczne zasady wzajemnych relacji.”²⁾ Natomiast H. Sasal określa „Przemoc domową, zwaną też przemocą w rodzinie, jako zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste, powodując cierpienie i szkody.”³⁾ Istotą przemocy domowej jest nierównowaga sił i władzy pomiędzy członkami rodziny oraz wykorzystywanie przez sprawcę przemocy swojej przewagi, fizycznej bądź psychicznej, nad ofiarą. Rodzina w warunkach każdego społeczeństwa stanowi podstawową i wszechstronną formę życia społecznego, zaspokajającą podstawowe potrzeby ludzkie. Jest ona najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym jego osobowość, poglądy, system wartości. Rodzice czy opiekunowie są wzorem dla dzieci. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy członkami rodziny oparte na miłości i zrozumieniu. Kiedy następuje dezorganizacja, rodzina nie jest w stanie realizować swoich podstawowych funkcji i zadań, role w rodzinie ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz z oczekiwaniami społecznymi. Uwzględniając wzajemnie relacje panujące w rodzinie można na tej podstawie wyróżnić także:

- przemoc rodziców wobec dziecka,
- przemoc wobec partnera,
- przemoc wobec osób starszych w rodzinie.

Najpopularniejszym i prawdopodobnie najbardziej dokładnym podziałem przemocy jest klasyfikacja zaakceptowana i propagowana przez Niebieską Linie, wedle której przemoc dzielimy na cztery podstawowe grupy:

¹⁾J. Maciejewski, Przemoc w społeczeństwie. Socjologiczne i psychopedagogiczne aspekty przemocy, Wyd. Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi, Łódź 2011.

²⁾I. Pospiszyl, Przemoc w rodzinie, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 2002.

³⁾H. D. Sasal, Niebieskie Karty, Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Warszawa 1998.

- Przemoc fizyczna – popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucenie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielenie komuś potrzebnej pomocy.
- Przemoc psychiczna – wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie za odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstyżenie), stosowanie gróźb.
- Przemoc seksualna – wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych.
- Przemoc ekonomiczna – odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny.

Istnieje również podział przemocy fizycznej ze względu na sposób zachowania sprawcy.

Osoba – ofiara przemocy może być poddawana przemocy fizycznej czynnej i biernej oraz ze względu na sposób jej doświadczania przemocy bezpośredniej lub pośredniej. Przemoc czynna to potrząsanie, drapanie, popychanie, klapsy, szturchanie, bicie ręką, paskiem, kablem lub innymi twardymi przedmiotami, przypalanie, kaleczenie, itp.

Bierna przemoc to: zamykanie w odosobnieniu, głodzenie, zakazywanie jedzenia, rzucanie przedmiotami, demolowanie mieszkania.

Przemoc bezpośrednia natomiast dotyczy ataku na osobę, a pośrednia pojawia się, gdy osoba obserwuje akty agresji. Przemoc w rodzinie najczęściej nie jest jednorazowym zdarzeniem. Zazwyczaj, jeżeli ktoś raz dopuścił się przemocy wobec bliskich osób, może zastosować ją po raz kolejny. Osoby zajmujące się zawodowo przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie obserwują, że przemoc kształtuje się w oparciu o charakterystyczny schemat, który określa się mianem cyklu przemocy.

Na cykl przemocy składają się trzy następujące po sobie fazy:

- Faza narastającego napięcia – jest to pierwsza faza, w której z różnych przyczyn dochodzi do stopniowego wzrostu napięcia, wszyscy domownicy wyczuwają, że zaczyna się dziać coś złego, przyczynami napięcia są często błahostki, drobne nieporozumienia. Osoba stosująca przemoc jest stale poirytowana, natomiast osoba doznająca przemocy obarcza siebie winą i stara się uniknąć awantury.
- Faza ostrej przemocy – jest to druga faza, w której napięcie prowadzi do wybuchu gniewu i rozładowania agresji. Partner staje się gwałtowny, wpada w szał, jakiś drobiazg wywołuje awanturę. Następuje eksplozja uczuć. Osoba doświadczająca przemocy może doznać obrażeń zagrażających jej zdrowiu i życiu. W tej fazie, ofiary decydują się wzywać pomocy, złożyć zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa.
- Faza miodowego miesiąca – jest to trzecia faza, w której osoba stosująca przemoc zachowuje się wobec ofiary jak w okresie narzeczeństwa, wyraża skruchę, składa obietnice, obiecuje poprawę. „Sprawca” jest czuły, troskliwy, zapewnia o swojej miłości, na nowo uwodzi ofiarę. Przeprasza często towarzyszą łyż i prezenty. W tej sytuacji osoba doznająca przemocy często czuje się odpowiedzialna za to, co się stało i postanawia dać sprawcy drugą szansę. Ulega złudzeniu, że złe traktowanie się już nie powtórzy. W tym czasie ofiary zaczynają usprawiedliwiać zachowanie sprawcy, bronią go – biorąc winę na siebie. Faza miodowego miesiąca zatrzymuje ofiarę w sytuacji przemocy, bo łatwo pod jej wpływem zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch faz. Niestety faza ta nie trwa długo. Po jakimś czasie napięcie znowu narasta i cały cykl przemocy się powtarza. Z biegiem czasu przemoc staje się coraz gwałtowniejsza, dotkliwsza.

Polskie prawo wyraźnie wskazuje, że krzywdzenie członków rodziny jest przestępstwem i jak każde inne podlega karze. Każda osoba doznająca krzywdy ma prawo do ochrony, a przede wszystkim do powstrzymania i przerwania przemocy. Obowiązujący kodeks karny definiuje przestępstwo znęcania się w artykuale 207 „§ 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. § 1a. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą nieporadną ze względu na jej wiek, stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.”.

2. Podstawy prawne programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- tworzenie Zespołów Interdyscyplinarnych.

2. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej.

4. Rozporządzenie Rady Ministrów z 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Miejskiej Hajnówka na lata 2022-2024, jest kontynuacją Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015-2021 przyjętego do realizacji Uchwałą Nr V/32/15 Rady Miasta Hajnówka z dnia 25 marca 2015 roku.

3. Diagnoza problemów przemocy w rodzinie na terenie Gminy Miejskiej Hajnówka

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w gminie z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie. Skala przemocy domowej, jako zjawiska zachodzącego w środowisku zamkniętym, jest niezwykle trudna do oszacowania. Składa się na to wiele przyczyn, poczynając od braku udziału osób trzecich, poprzez opór, często wstyd osób dotkniętych przemocą przed ujawnieniem sytuacji na zewnątrz, ze względu na uwarunkowania społeczne, obawy przed rozpadem związku, przed nieprzewidywalnym zachowaniem sprawcy, itd. Według danych Urzędu Miasta Hajnówka na dzień 31.12.2021 roku w mieście Hajnówka zamieszkiwało 19.748 mieszkańców. W celu zdiagnozowania skali zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Miejskiej Hajnówka wykorzystano dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Hajnówce. W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele Policji, pomocy społecznej, placówek oświatowych, ochrony zdrowia i organizacji pozarządowej. Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, poprzez diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym oraz inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zespół Interdyscyplinarny to grupa specjalistów z różnych instytucji, łącząca swoją wiedzę, umiejętności oraz możliwości wynikające z instytucji, którą reprezentują, podejmując współpracę i skoordynowane działania mające na celu niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie zjawisku przemocy na terenie Gminy Miejskiej Hajnówka. Członkowie Zespołu wykonują zadania w ramach obowiązków zawodowych i służbowych lub społecznie. Posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego odbywają się średnio raz na kwartał, a na spotkania zapraszani są goście, dzielący się dobrymi praktykami w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej i profilaktyki zachowań ryzykownych.

Zgodnie z art. 9d ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieska Karta”, która to procedura obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów, o których wyżej mowa realizują procedurę „Niebieskiej Karty”

w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach Przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskiej Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie. Wszystkie instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swoją działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu są zobowiązane niezwłocznie poinformować o tym prokuraturę lub Policję. Zaniechanie tego obowiązku może skutkować odpowiedzialnością karną.

Precyzyjne określenie rozmiarów przemocy w rodzinie jest bardzo skomplikowane. Korzystając jednak z dostępnych źródeł prac Zespołu Interdyscyplinarnego oraz działających w ramach jego grup roboczych można starać się oszacować skalę tego zjawiska.

Z danych i informacji Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, że w 2019 roku utworzono 96 grup roboczych i odbyło się 217 posiedzeń. Rozpoczęto 95 procedur Niebieskiej Karty, zakończono 103 procedury, w tym 78 procedur zakończono w związku ustaniem przemocy w rodzinie jak i uzasadnionym przypuszczeniem o zaprzestanie stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy. W 25 przypadkach podjęto decyzję o braku zasadności podejmowania działań. Szczególnym monitoringiem w 2019 roku objęto 10 procedur Niebieskiej Karty. Osobom dotkniętym przemocą w rodzinie udzielono wsparcia i pomocy w formie poradnictwa m. in. psychologicznego – 4 osobom, prawnego – 4 osobom oraz socjalnego 95 osobom.

W 2020 roku utworzono 77 grup roboczych, w tym odbyło się 197 posiedzeń. Rozpoczęto 77 procedur Niebieskiej Karty. W przeciągu 2020 roku zakończono 69 procedur, w tym 45 procedury w związku ustaniem przemocy w rodzinie jak i uzasadnionym przypuszczeniem o zaprzestanie stosowania przemocy w rodzinie. W 24 przypadkach podjęto decyzję o braku zasadności podejmowania działań. Szczególnym monitoringiem w 2020 roku objęto 9 procedur Niebieskiej Karty. Osobom dotkniętym przemocą w rodzinie udzielono wsparcia i pomocy w formie poradnictwa m.in. psychologicznego – 4 osobom, prawnego – 10 osobom oraz socjalnego 77 osobom.

W roku 2021 odbyły się 4 posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego. Procedurą Niebieskiej Karty objęto ogółem 79 rodzin. Odbyło się 158 posiedzeń grup roboczych. W przeciągu całego 2021 roku zakończono 63 procedury, w tym 45 procedur zakończono w związku ustaniem przemocy w rodzinie jak i uzasadnionym przypuszczeniem o zaprzestanie stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy. W 18 przypadkach podjęto decyzję o braku zasadności podejmowania działań. Osobom dotkniętym przemocą w rodzinie udzielono wsparcia i pomocy w formie poradnictwa m. in. psychologicznego – 10 osobom, prawnego-10 osobom oraz socjalnego 79 osobom, zawodowego i rodzinnego 16 osobom.

W szkołach na terenie miasta także dochodzi do aktów przemocy wśród rówieśników w szczególności do przemocy fizycznej, psychicznej i słownej przejawiającej się głównie w postaci szarpania, popychania i poniżania.

W jednoznaczny sposób trudno jest jednak określić wielkość zjawiska przemocy na terenie miasta Hajnówki w związku z występowaniem dość często przemocy ukrytej lub toczącej się skrycie w rodzinach, albo szkołach, ale nieujętej w oficjalnych statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania.

4. System przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Miejskiej Hajnówka oraz posiadane zasoby

W mieście funkcjonuje system przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W latach 2015-2021 były kontynuowane i realizowane zadania wynikające z ustaw, rozporządzeń oraz innych aktów prawnych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Gmina Miejska Hajnówka realizuje zadania wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w oparciu o lokalne zasoby ludzkie (kadrowe) i instytucjonalne.

- 1) Zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin.
- 2) Zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą:
  - a) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
  - b) Powiatowa Komenda Policji,

- c) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- d) Placówki oświatowo-wychowawcze,
- e) Zakłady Opieki Zdrowotnej,
- f) Miejski Zespół Interdyscyplinarny,
- g) Organizacje pozarządowe,
- h) Parafie i związki wyznaniowe.

Analiza danych dotyczących zjawiska przemocy oraz posiadanych zasobów pozwala na wskazanie mocnych i słabych stron funkcjonującego systemu przeciwdziałania przemocy.

Tabela 1. Analiza SWOT - ocena warunków realizacji działań w ramach Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dokonana przez Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - dobrze funkcjonujące specjalistyczne placówki oferujące pomoc ofiarom przemocy, w tym pomoc prawną, psychologiczną, socjalną, - pomoc prawna w formie bezpośredniego reprezentowania ofiar przemocy w sądzie i konsultowania bieżących spraw z Zespołem Interdyscyplinarnym - sprawne działania interdyscyplinarne w sytuacjach kryzysowych, - wykwalifikowana kadra pracująca w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, - działalność Zespołu Interdyscyplinarnego, - podejmowanie wspólnych działań edukacyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - nieproporcjonalne rozłożenie działań w procesie interwencji – zdecydowanie większe skupienie jest na osobie doznającej przemocy, a mniej na osobie stosującej przemoc, - zbyt mała liczba wyroków Sądu zobowiązujących osoby stosujące przemoc do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych, - niewystarczająca oferta długoterminowej, kompleksowej terapii i pomocy dającej szansę powrotu do zdrowia i pełnego funkcjonowania społecznego, również po ustaniu przemocy (programy edukacji społecznej i wychowawczej dla rodzin), - niechęć niepublicznych placówek oświatowych do zgłaszania problemów związanych z przemocą w rodzinie, - członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego wykonują zadania w ramach swoich obowiązków służbowych w swoich miejscach pracy co sprawia, że praca na rzecz Zespołu jest dodatkowym dla nich obciążeniem, - obciążenie emocjonalne osób pracujących z rodzinami uwikłanymi w przemoc, zwiększające prawdopodobieństwo wystąpienia wypalenia zawodowego, - małe zaangażowanie ochrony zdrowia w zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - opracowanie i aktualizowanie aktów prawnych oraz przepisów dotyczących przemocy w rodzinie, - możliwość aplikowania o dofinansowanie w ramach konkursów, - zwiększająca się świadomość społeczeństwa dotycząca przemocy w rodzinie oraz możliwości skutecznego przeciwdziałania przemocy, - zjawisko przemocy w rodzinie przestaje być 	<ul style="list-style-type: none"> - zbyt rozbudowana sprawozdawczość, pochłaniająca zbyt wiele czasu osób pomagających, - zbyt rozbudowany system dokumentowania działań pracy członków Zespołu Interdyscyplinarnego/grupy roboczej, - negatywne wzorce zachowań społecznych, - problem uzależnienia od alkoholu i środków psychoaktywnych,

tematem tabu,
- obalanie mitów i stereotypów w tematyce przemocy,
- zwrócenie uwagi na interdyscyplinarność oraz współpracę między poszczególnymi służbami w nowych przepisach prawnych,
- nieustanne rozwijanie współpracy między jednostkami samorządu terytorialnego różnych szczebli i zaangażowanie w tworzenie interdyscyplinarnych działań.

- biurokratyzacja i formalizacja działań,
- brak możliwości egzekwowania współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym osób stosujących przemoc w rodzinie.

5. Zadania służb powołanych do realizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

Podmioty wymienione w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wskazane do realizowania działań w ramach procedury „Niebieskiej Karty”:

1. Jednostki organizacyjne pomocy społecznej - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Hajnówce.
2. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
3. Policja.
4. Publiczne i niepubliczne placówki ochrony zdrowia.
5. Placówki oświatowo-wychowawcze.

Każda z wymienionych instytucji w ramach swoich kompetencji zobowiązana jest do podejmowania działań zmierzających do udzielenia wsparcia osobom doznającym przemocy w rodzinie. W ramach procedury „Niebieskiej Karty” pracownik socjalny Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej:

- 1) diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- 2) udziela kompleksowych informacji o:
  - a) możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
  - b) formach pomocy dzieciom doznającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc,
  - c) możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
- 3) organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
- 4) zapewnia osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb, schronienie w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.
- 5) może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno- edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

W ramach procedury przedstawiciel Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

- 1) diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- 2) udziela kompleksowych informacji o:
  - a) możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,

- b) formach pomocy dzieciom doznającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc,
  - c) możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie:
- 3) organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
  - 4) może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno- edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

W ramach procedury funkcjonariusz Policji:

- 1) udziela osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, niezbędnej pomocy, w tym udziela pierwszej pomocy:
- 2) organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby,
- 3) podejmuje, w razie potrzeby, inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, włącznie z zastosowaniem na podstawie odrębnych przepisów w stosunku do osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania,
- 4) przeprowadza, o ile jest to możliwe, z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, oraz wzywa osobę wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego.
- 5) przeprowadza na miejscu zdarzenia, w przypadku niecierpiących zwłoki, czynności procesowe w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa.
- 6) podejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb określonych przez Zespół Interdyscyplinarny lub grupę roboczą.

W ramach procedury udziela się osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, informacji o możliwościach uzyskania pomocy i wsparcia oraz uprawnieniu do uzyskania bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie.

6. Cele Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Gminie Miejskiej Hajnówka na lata 2022-2024

- 1) Celem Programu jest:
  - a) zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Miejskiej Hajnówka,
  - b) zwiększenie skuteczności pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
  - c) zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 2) Cele ogólne będą realizowane przez:
  - a) budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy,
  - b) diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie Gminy Miejskiej Hajnówka,
  - c) podnoszenie kompetencji służb i instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
  - d) udzielanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
  - e) oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

7. Adresaci Programu, jego założenia oraz realizacja celów

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Miejskiej Hajnówka na lata 2022-2024 adresowany jest do:

- 1) osób i rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy w rodzinie,
- 2) osób i rodzin dotkniętych zjawiskiem przemocy w rodzinie,
- 3) świadków przemocy,
- 4) instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 5) mieszkańców Gminy Miejskiej Hajnówka.

Program zakłada przede wszystkim:

- 1) uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie,
- 2) promowanie modelu rodziny wolnego od przemocy,
- 3) edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie,
- 4) działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy.

CEL 1.

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Miejskiej Hajnówka

Działania:

1. Współpraca w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- 2) opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
- 3) rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- 4) monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą,
- 5) dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań,
- 6) podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą,
- 7) inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą,
- 8) udział w działaniach edukacyjno-informacyjnych.

2. Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy:

- 1) propagowanie skutecznych sposobów powstrzymywania przemocy,
- 2) podnoszenie wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie,
- 3) obalanie mitów na temat przemocy,
- 4) szkolenia na temat przemocy,
- 5) prowadzenie akcji zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży w zakresie ograniczenia oglądania przemocy w telewizji, grach komputerowych,
- 6) wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu promujące zachowania nieagresywne,
- 7) dystrybucja ulotek i informacji na temat przemocy i jej skutków,
- 8) organizowanie konkursów, np. plastycznych, wśród dzieci i młodzieży w zakresie zapobiegania przemocy.

Podmioty realizujące zadanie:

- 1) Placówki oświatowo-wychowawcze,
- 2) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- 3) Powiatowa Komenda Policji,

- 4) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 5) Miejski Zespół Interdyscyplinarny,
- 6) Inne.

CEL 2.

Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

Działania:

1. Izolowanie sprawców od ofiar.
2. Udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych.
3. Przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu, stosującymi przemoc.
4. Kierowanie wniosków do Sądu Rejonowego o obowiązek podjęcia leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu

Podmioty realizujące zadanie:

- 1) Powiatowa Komenda Policja,
- 2) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- 3) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 4) Miejski Zespół Interdyscyplinarny.

CEL 3.

Zwiększenie skuteczności pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie

Działania:

1. Działalność punktu konsultacyjnego:
  - 1) udzielanie informacji dotyczącej bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w ośrodkach interwencji kryzysowej i w specjalistycznych ośrodkach wsparcia,
  - 2) udzielanie informacji na temat pozyskania zaświadczenia lekarskiego,
  - 3) udzielanie informacji na temat praw osób będących ofiarami przemocy,
  - 4) udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych,
  - 5) rozpowszechnianie telefonu zaufania „Niebieska Linia”,

Podmiot realizujący działanie – Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

2. Prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy:

- 1) podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”,
- 2) przekazywanie informacji o podejmowanych działaniach Przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego.
3. Dostosowanie i rozbudowa infrastruktury w celu zabezpieczenia odpowiednich warunków do przesłuchań i udzielania wsparcia ofiarom przemocy.

4. Podnoszenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez udział w szkoleniach.

5. Tworzenie grup samopomocowych przez osoby dotknięte zjawiskiem przemocy w rodzinie.

Podmioty realizujące działanie:

- 1) Powiatowa Komenda Policji,
- 2) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- 3) Miejski Zespół Interdyscyplinarny,
- 4) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

- 5) Przedstawiciele oświaty,
- 6) Przedstawiciele ochrony zdrowia.

8. Przewidywane efekty realizacji Programu

1. Zmiana postaw społeczeństwa wobec przemocy w rodzinie.
2. Wzrost liczby osób profesjonalnie pomagających ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie.
3. Spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie.
4. Spadek liczby rodzin, w których interwencje Policji i innych służb zajmujących się przemocą w rodzinie podejmowane są wielokrotnie.

9. Monitorowanie oraz finansowanie Programu

1. Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Podstawowymi wskaźnikami służącymi do ewaluacji programu są:

- 1) liczba Niebieskich Kart,
- 2) ilość interwencji, udzielonych porad, konsultacji,
- 3) ilość wniosków składanych do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o leczenie odwykowe,

2. Program będzie ewaluowany poprzez systematyczną sprawozdawczość (co najmniej 1 raz w roku) w ramach wszystkich elementów systemu. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Hajnówce co roku przedłoży Radzie Miasta sprawozdanie z realizacji Programu w informacji sprawozdawczej za miniony rok.

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Miejskiej Hajnówka, dotacji oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.